

४४
५

अथ

भट्टबाणपुणीतम्

४४
५

पार्वतीपरिणयं नाम नाटकम्

parvati parinayam Natakam.

2106

४४
५

अथ
भट्टबाणप्रणीतम्

४४
५

॥ पार्वतीपरिणयं नाम नाटकं प्रारभ्यते ॥ श्री ॥

पार्व०

३

श्रीगणेशायनमः॥ आदौ प्रेम कषायिता हरमुखव्यापारलोलाश्रने ब्रीडाभारविधूर्णिता मुकुलिता धूमोद्गमव्याजतः पना०
। पत्युः संमिलिता दृशा सरस सव्यावर्तनव्याकुला पार्वत्याः परिणीतिमंगलविधौ दृष्टिः शिवाया स्केनः॥ ३ ॥ अ
पिच॥ संपदमतरललभ्यामनन्यसामान्यबहुलदर्पनिधेः॥ पुष्पातचित्तयोनेरघटितघटनापटीयसीवि
भुता॥ २ ॥ नाद्यंते सूत्रधारः॥ सप्रणाममंजलिंबध्या॥ ब्रह्मस्तंबकुटुंबस्ययोगक्षेमविधायिनो॥ आनंद
विग्रहो भूत्यै भूयास्तामादिदंपती॥ ३ ॥ इति पुष्पांजलिं विकीर्य॥ नेपथ्याभिमुखमवलोक्य॥ आर्ये इतस्ता
वतू॥ प्रविश्य नदी॥ अ० अइ अ० ह्रि॥ आर्य इयमस्मि॥ सूत्रधारः॥ आर्ये अद्य खलु किमप्यभिनवंपार्व
ती परिणयं नाम रूपकं द्रष्टुमिच्छति परिषदेषा॥ नदी॥ आर्य तत्पुनः कस्य कतिनः कतिर्भाविष्यति॥ सू
त्र०॥ अस्तिकविसार्वभौमो वत्सानयजलधिसंभवो बाणः॥ नृत्यतियद्रसनायां वेधो मुखलासिका

३

वाणी॥ ४ ॥ तद्विरचितेन विचित्रसंविधानेन वस्तुनानेन सामाजिकानवस्थास्यामहे॥ नदी॥ आर्य अन्येषु ना
टकेषु वर्तस्व कथं तस्मिन्नेव तत्र भवतो भित्ताषः॥ सूत्र०॥ संविधानस्य सामग्र्यं रसानां परिपुष्टता॥ सं
दर्भसौ कुमार्ये सभ्यानां रंजनक्षमं॥ ५ ॥ तत एवाहं गुणग्राहितया तत्र प्रवृत्तः॥ नदी॥ यद्येवं युज्यते॥ सूत्र०॥
नदी निर्वर्ण्य॥ आर्य पार्वती परिणयप्रसंगेऽपि किं निमित्तं भवती विमना यमानेव विलोक्यते॥ नदी॥ आ
र्यानेन परिणयप्रसंगेनास्माकमपि वत्साया बालवद्विकाया अनुरूपवरत्नाभमहोत्सवः कथं भाविष्य
तीति निरंतरं चिंताकुलं भवति मे हृदयं॥ सूत्र०॥ अलं विषादेन॥ विधिरेव कन्याकानामभिमतवरयेजनार्थ
द्युक्ते॥ अयमिह महती दयितो मुनिरिव गिरिऽराजकान्यकायाः॥ प्रस्तावना॥ ततः प्रविशत्याकाशमा
र्जुनारदः॥ नारदः॥ इतजन्मनः प्रभृति नजहाति नूनमस्मानियममरकार्यघटनाकुलहलता॥ यतः॥ द
क्षाल्पसमुद्भवा तदनुतं त्यक्त्वा पतिदोहिणं॥ जातासंप्रति शैलराजसदने गौरीति दाक्षायणी॥ एनां योज

पार्व. २
 थितुं हरेण हिमवत्सानोत्पस्तन्वता कार्यं भाविसमाकलय्य मरुतामद्यप्रवर्त्तमहे ॥ ७ ॥ किंचिदंतरमवतीर्य ॥ अवलोक्य च ॥ प
 रिवहनाम्नः पवनस्य पंथानं प्राप्तवानस्मि ॥ तथा हि ॥ आरादं जलियेयमत्र विकसन्मंदारपुष्पोऽस्थितं सोरभ्यं पवनोपनीतमभितो
 धावंत्यमीषट्पदाः ॥ तंत्रीमंडलमार्द्रयंतिकणिकामंदाकिनीयायसामय्यंतः करणंच मे सुमहतीमालंबते निर्वृतिं ॥ ८ ॥ सर
 भसावतरणं माटयित्वा ॥ अधोवलोक्य ॥ अयं मध्यमलोकस्य नेदीयांसंप्रदेशमनुप्राप्नोस्मि ॥ यतः ॥ उद्यद्भिः शिखरैरमी
 कतिचन्यज्यंत एवाचला वैमल्यादनुमीयते च सरितां स्त्रोतस्विनी संततिः ॥ सूच्यंते परिमंडलेन तत्र वीनीलांबुदश्रीमुषोमं
 दं मंदमुपेतिलोचनपथग्राह्यां दशां मे दीनी ॥ ९ ॥ पुनर्विलोक्य साश्चर्यं ॥ गिरिवरतटिनीगुल्मे दर्शनपदवीं क्रमादुपास्तुं ॥ अव
 रोहति मथिरभसाद्भूरियमारोहती विगगनतलं ॥ १० ॥ मूर्द्धनमात्रादवतीर्णोऽस्मि हिमवदुपकंठं भूमिं ॥ किंचिदंतरमवतीर्य ॥ परि
 क्रम्यावलोक्य च ॥ अयं हि शैलराजः ॥ उत्सारयं निवभाति नभोवकाशं शृंगैर्विहारभुवनैरिव तुंगतायाः ॥ आभोगवाद्भिरमृतांशुक
 रावदोत्तेराक्रामतीव कटकैर्हरिदंतराणि ॥ ११ ॥ अतिरिच्य रत्नयमसाधारणेन भूम्ना मंदरगंधमादनप्रभृतिभ्यो महामहीधरेभ्यः ॥
 यतः त्रिभुवनगुरुणा गुणातिरागात्कमलभुवाकलिताधिपत्यलक्ष्मीः ॥ अविरतमनुप्राप्तिं चैव तात्मा सकलमिदं कुलशैलचक्रा

प. ना

२

युगलं परिणयं यथायथा रक्षिमेति तन्वंग्याः ॥ वरचिता हतमनसस्तथा तथा कास्यमेति मेगात्रं ॥ १५ ॥ मेना ॥ नारद०
 ममापिरात्रिदिवं भाविते अस्मिन्नेवार्थे निहितहृदयया किं लक्ष्यते ॥ हिम० ॥ पुरोवक्तो वय ॥ देववीणाविहारी मु
 निरित एवाभिवर्तते तदर्थ्यमानीयतां ॥ मेना ॥ यथा आज्ञापयत्यार्यपुत्रः इत्यर्थ्यमानयति ॥ हिम० ॥ उधाय
 संजलिवंधं ॥ भगवं न भिवादये ॥ नारदः ॥ अभ्युदयपरंपरावाप्तिरस्तु ॥ हिम० ॥ आसनमुपनीया ध्येयं सम
 पश्यति ॥ नारदः ॥ प्रतिगृह्णाति ॥ हिम० ॥ सहर्षं मे जलिवंधा ॥ स्वायत्तसिद्धाखिलकामनानां तत्त्वे परस्मिन्परि
 निश्चितानां ॥ भवाद्दृशामागमनोत्सवो यं न लभ्यते नूनमनात्तपुण्येः ॥ १६ ॥ नारदः ॥ निःस्पृहैरपि मादृशस्त्वा
 दृशाः सर्वाश्च मोपकारिणो गृहमेधिनः पुरुषाः इष्टव्या एव ॥ हिम० ॥ यदभिहितं भवता तदनुग्राह्येषु ॥
 नारदः ॥ किमनुग्राहकस्यानुग्राह्यतायावितर्कः ॥ किंच तीर्थरूपो भवानस्माभिरभिगंतव्य एव ॥ सिरसि
 निपतिता पुरापुरारिरथ शिखरे तव यत्ततो वतीर्णा ॥ अमरसरिदं शेषलोकमान्या त्रिभुवनपावनपावनता
 मुपैति तेन ॥ १७ ॥ हिम० ॥ किमेवमतिभ्रमिमारोप्यते निदेरावतः परिजनः ॥ नारदः ॥ अप्रतिमरूप

लक्ष्ये गंगोरीचकन्यके भवतः ॥ हिम० ॥ एवमेतत् ॥ नारदः ॥ पूर्वतयोः पुरस्तादनुस्तरमणमंबुधिं प्राप्ता ॥ १८ ॥
 हिम० ॥ अस्त्येतत् ॥ नारदः ॥ द्वितीयास्तुते दुहितुः को नाम वरो भिष्रेतस्तत्र भवता ॥ हिम० ॥ भगवन्निममेवार्थं
 चिंतयते मे मनसि महाननुतापः ॥ नारदः ॥ अस्याश्च देव्याः ॥ न नागलोके न मनुष्यलोके न देवलोके च समो
 वरो स्याः ॥ एषा प्रभुर्यस्तनयां त्वदीयां स एव देवः परिणेतुमीष्टे ॥ १९ ॥ हिम० ॥ तमापि भगवानेव निवेदयितुं प्रगृह्ण
 ते ॥ नारदः ॥ आत्मगतं ॥ अस्त्येदानीं सामान्यवचनेनैव चंद्रवृडामणिर्निगूहितव्यः ॥ प्रकारं ॥ मया किं लक्ष
 णिधानवक्ष्ये दृष्टो यमर्थः ॥ यथा ॥ विश्वाधिकं कमपि वरमियंते दुहिता प्रपत्स्यते ॥ न पुनरिममिति विशेषणं ॥
 हिम० ॥ विश्वाधिक इत्येतावता ॥ कर्तो वीर्यं स्मि ॥ नारदः ॥ पुण्येन केनापि किं तावतीर्णा पुरातनी राक्तिरियं कृता
 ते ॥ इमामसाधारणरूपलक्ष्मीं न लोकसामान्यस्ततां प्रतीयाः ॥ २० ॥ ततश्च बुद्धितादुहितो यं नयस्मेकस्मे
 चित्त्रदिस्तथा ॥ हिम० ॥ नाहं भवदाज्ञां लंघयामि ॥ नारदः ॥ अभ्युदयस्य निमित्तमन्यदपि किंचिदुपदि

स्यते ॥ यथा ॥ अष्टाभिरेव तनुभिर्भुवनदधानस्ते जस्त्रयेण महता विहिते क्षणश्रीः ॥ अन्येषु सत्त्वयिय ईश्वरशब्दवाच्यः सोऽयं नारद०
 पस्थितितटे तव चंद्रमौलिः ॥ २३ ॥ हिम० ॥ अस्त्वेतद्वर्णनारदः ॥ ततो भवानंतिकमागतमिंदुशेखरं सपर्वया कयाचिदुपति
 ष्टतां ॥ हिम० ॥ भगवन्नाभिधेहिकासपर्या ॥ नारदः ॥ अनुरूपसरवीजनपरिवृतांदुहितरमिमांगोरीसमित्कुशदुर्वाण्युप
 हरंतीपरिचरन् चंद्रशेखरमिति प्रेषयतु भवान् ॥ हिम० ॥ तथा करिष्यामि ॥ नारदः ॥ आत्मगतं ॥ उक्षिप्तं बीजं ॥ कर्तव्यं
 सामान्यं च त्वानिर्वीदितं ॥ तद्यथागतं गमिष्यामि ॥ प्रकाशं ॥ हिमवन्मृदुक्तमस्माभिस्तदनुष्ठीयतां ॥ इत्याकाशमार्गेण
 निष्क्रान्तः ॥ हिम० ॥ विलोक्य ॥ दिवापि देहप्रभया दर्शयन्दि सुचंद्रिकां ॥ द्वितीय इव चंद्रोऽयमारोहाति दिवं मुनिः ॥ २२ ॥
 देवि श्रुतं रवलुत्वयामहामुनेर्वचनं ॥ मेना ॥ सुदंम एवि० साहि ओपुरि सोणाहेति ॥ श्रुतं मया विश्वाधिकः पुरुषो नाथ इति
 ॥ हिम० ॥ स्वगतं ॥ विश्वाधिकशब्दोपक्षेपेण कर्तव्योपदेशेन दुहितुरस्याश्चंद्रशेखर एव वर इति सूचितः ॥ प्रकाशं ॥ दे
 वि नारदोपदिष्टां मिंदुमौलिसपर्यां विरचयतुं दुहितरं नियोक्तुमुद्युं जामहे ॥ ॥ इति निष्क्रान्ताः सर्वे ॥ पार्वतीपरिणये
 प्रथमोऽंकः ॥ ॥ ततः प्रविशति वनं देवता वासंतिका ॥ वासंतिका ॥ आह्लासास्मिन् दीश्वरेण यथा वासंतिके नि

लं ॥ १२ ॥ तदहमधुना किन्नरी गतिनिष्पंदरुष्णसारेण च मरीजालवालविक्षेपविराचितालीकचंद्रोदयविलासेन कस्तूरीपरिमलोपहतगण
 नागमनरे देन रौलेयगधिना कटकचर्मना प्रस्तुततवसाधनाय प्रविशामि या वेदाधिप्रसू ॥ तथा कृत्वा ॥ पुरो वलोक्य ॥ इदं तदोपाधिप्रसू ॥
 विपुलकनकशृंगोपांतविश्रांतमेधं स्मरतरुवरवादीशोभमानोपकंठं ॥ माणिभवनमहोभिः सृज्यमाने इचापं मयति मम चेतो मंदिरं विस्म
 यानां ॥ १३ ॥ पुरप्रवेशमभिनीय ॥ अग्नौ दृष्टिं दत्वा ॥ इदं मभंलि ॥ हगोपुरशिखरावलीढनक्षत्रयथं हेमवतमायतनं ॥ प्रवेशं नादयन् ॥ आ
 कारो ॥ भोः कंचुकिन् ॥ कुत्र वर्तते कुलाचलचक्रवती ॥ किं ब्रवीषि देव्या मे नया सार्धं किमपि मत्रयं नभ्यंतरमंरपमधिवसतीति ॥ तर्हि सा
 धीयानवसरः कार्यनिवेदनस्य ॥ इति परिक्रामति ॥ ततः प्रविशति हिमवान् मेनापरिवृतः परीजनश्च ॥ हिम० ॥ देविकन्यापितृत्वरवलु
 गृहमोधिना अधिकतरदुःस्वमावहति ॥ अस्मत्कुलालं करणमिये च गोरीपरिणययोग्यादशो प्रतिपद्यते ॥ तथा हि ॥ आभोग-
 शांलि कुचकुलमायताक्ष्यावक्षोवकाभं भविष्यति सन्निरुद्धं ॥ अप्यास्ति नास्ति वचसां विषये वलग्नेतन्या समुल्लसति का
 चनरोमरेखा ॥ १४ ॥ मेना ॥ यथा आर्यपुत्र आज्ञा पयाति तथा विवाहमंगलयोग्यासं वृता ॥ हिम० ॥ देवि अन्यदपि श्रूयतां ॥ कुच

तशरनिकरजर्जरितहृदया अभिसरामिवंचितसरवीजनानलकूबरं ॥ वासं० ॥ युज्यते तादृशस्यानुरागस्य ईदृशो र्योपारः ॥ तुमं
 उणकहिगच्छसि ॥ त्वं पुमनः कुत्रंगच्छसि ॥ वासं० ॥ नित्यानंदनिजस्वरूपस्य लोचनमित्रवाडवस्य भगवतो नीललोहितस्य पु
 जापुष्पाणि नंदनवनादानयितुमासमास्मिन् दीप्तिरेण ॥ रंभा ॥ प्रियसखि अस्ति अभिनवस्तत्र वृतांतः ॥ वासं० ॥ अन्यः कोपि
 नास्ति पितृनिदेशेन सपरिजनापार्वतीदिवसे आगत्य महादेवमाराधयति ॥ रंभा ॥ किं आराधनं सफलं ॥ किं माराधनस्य
 फलं ॥ वासं० ॥ परमेश्वरं पसादो ॥ परमेश्वरप्रसादः ॥ रंभा ॥ गच्छ त्वं प्रस्तुतं कार्यं कर्तुं अहमापयथासं कल्पितं कर्तुं
 भिष्यामि ॥ इति निष्क्रांते विष्क्रमकः ॥ ततः प्रविशति विविक्तस्थानमधिवसन् महेंद्रः ॥ महेंद्रः ॥ मंडपद्वारं विलोक्य ॥
 कः कोत्रभोः ॥ प्रविश्य देवनंदी ॥ २ ॥ स्वामिन् नयमस्मि ॥ महेंद्रः ॥ ततः प्रविशति बृहस्पतिः ॥ २ ॥ पुरो वलो वक्ष्य ॥ अयमि
 हमहेंद्रो विविक्तस्थानमंडपे वर्तते ॥ एष रवतु ॥ कैश्चिन्नेत्रैर्दलितदनुजं वज्रमालोकधानः कैश्चित्पद्मपद्ममरुद्वरा
 सास्त्रितान्या नानानि ॥ कैश्चित्सेवाविहितमनसामंजलिं वीक्ष्यमाणश्चिन्तेति तापर इव पुरोदर्शनो वासवो मे ॥ १ ॥ तदे
 नमुपसरामि ॥ इत्युपसर्पति ॥ महेंद्रः ॥ बृहस्पतिं दृष्ट्वा ॥ इहोपविश्यतां ॥ बृहस्पतिः ॥ तथेति भद्रासनांतिक

मुपविशति ॥ प्रविश्य देवनंदी ॥ स्वामिन् देवदूतो देवत्वेन विज्ञापयति ॥ विज्ञाप्यं मे किं विदस्तीति ॥ महेंद्रः ॥ त
 हंति मे कं प्रवेशय ॥ ततः प्रविशति देवदूतः ॥ अयं हि स्वामी बृहस्पतिं किमपि मंत्रयन् वर्तते ॥ तदेनमुपसर्प
 मीत्युपसर्पत्य जयतु स्वामी ॥ महेंद्रः ॥ देवदूतः ॥ देवदूतः ॥ अतिभूमिगमितामस्त
 रपीडां कथं स्वामिने विज्ञापयामि ॥ महेंद्रः ॥ मा भेषीः ॥ कथयतेषामुद्यमं ॥ उद्धृत्या मरदीर्घिकाजलभुवामंभो
 रूपाणां तति स्वेरं नंदनपादपानभिमतानामूलमुन्मूल्यनः ॥ हस्तावांछितदेनैवेस्ते चतुरांतामर्जुनीदुर्जनाइ
 त्यर्थोक्तिर्विरमति ॥ महेंद्रः ॥ अवशिष्टं च कथ्यतां ॥ देवदूतः ॥ स्वर्गलोकां कवचग्रहं च यितुं निःशंकमुद्युजते ॥ २ ॥
 महेंद्रः ॥ देवदूतकुलिशसहायेन बद्धा हो जाग्रति किमेवमतिशयं काक्रियते ॥ पश्य ॥ वृत्रं वलं च नमुचिं च कथाव
 शेषं कृत्वा विधाय किल पर्वतपक्षभेदं ॥ त्रैलोक्यरक्षणपटोर्ममतारके स्मिन्नेधोवरः किमु सहायेने मंतरा
 यः ॥ ३ ॥ कृतकतिपये रेवदिवसे स्तस्य तिक्रिया भविष्यति ॥ गच्छ त्वं समुचितनियोगकरणाय ॥ देवदूतः ॥

बहरोवमहिमानवशेन धृतः ॥ संमोहनेन भवतः किल सायकेन तस्या विधातुमभिवांति चित्तभेदं ॥ ८॥
 कामः उपसृत्य ॥ सर्वेष्ठा स्याम इत्युपसर्पति ॥ महेंद्रः ॥ विलोक्य सहर्षं ॥ मुखरमधुपमात्मा चारुमो
 वः सनाथं त्रिभुवनजयोग्यं चापमं सैदधानः ॥ मुखमुदितविला संवीक्ष्यमाणः प्रियायाः सहमधुरि
 हंमंदंमंदमायातिकामः ॥ ९॥ कामः ॥ रतिवसंताभ्यां सार्धमुपविशति ॥ चापगर्भेणां जनासविलासं प्र
 णमति ॥ महेंद्रः ॥ आसनांतिकं हस्तेन निदर्शयन् सखे काम इहोपविशतां ॥ कामः रतिवसंताभ्यां
 सार्धमुपविशति ॥ ब्रह्मस्यतिः ॥ अयेमाननीयं भवंतं स्थाने खलु मानयति महेंद्रः ॥ कामः अंजलिं बध्वा ॥
 त्रिलोकनाथस्य तवातिशक्तेः किमस्ति कार्यं भगवन्मयापि ॥ प्रकाशिता शेषदिशा वकाशो दिवाकरो दी
 पमपेक्षते किं ॥ १०॥ ब्रह्म ॥ मा भवानेवमाचष्ट ॥ असावत्लोक सामान्यचापविद्याधुरंधरः ॥ करोतु का

र्यसकलं बाहुस्तव दिवों कसां ॥ १०॥ महेंद्रः ॥ सखे काम ॥ चक्रेण विष्णोरवियदुरार्षं तरस्विना वाशतकोटिना मे ॥ तत्साधये
 त्यथ्यमयं त्वदस्त्रमहो भवानद्भुतबाहुवीर्यः ॥ ११॥ कामः ॥ सगर्वं ॥ स्वामिन्यस्ते सापत्यमाचरति ॥ दनुजो वामनुजो वामु
 तिरपि वामुग्धचंद्रचूडो वा ॥ सुरलोकसुंदरीणां समवतु वधः कटाक्षश्च खलया ॥ १२॥ महेंद्रः ॥ ब्रह्मस्य ते मुखमवलोकं
 यति ॥ ब्रह्म ॥ अये कामयस्त्वया चरमोर्थः परिगणितश्चंद्रचूडो वेति स इदानीं शंकरः शैलराजकटकसीमनि रतिशय
 शीतलांतः करणस्तपश्चरति ॥ कामः ॥ ततस्ततः ॥ ब्रह्म ॥ तमिदानीं पितुर्निदेशेन सपरिजनापार्वतीसोभाग्यमयी वसा
 लमंजिकासो दयदेवते वविग्रहिणी परिचरति ॥ कामस्ततः ॥ ब्रह्म ॥ तयोश्च मेलने दिविषदां महती कार्यसिद्धिः सा
 च भवंतमेव कटाक्षयति ॥ कामः ॥ आत्मगतं ॥ अनात्मज्ञता हि पुंसामात्मनि धनमापादयति ॥ यद्दहमात्मप्रशंसापर
 वशः परमेश्वरमपि सामान्यवृत्त्या पर्यजीगणं ॥ वसंतः ॥ आत्मगतं ॥ अन्यदुपक्रांतमन्यदेवापतितं ॥ कार्यं सगंधि
 विशिरवः स्वदमानचापः स्त्रीणां वशीकरणकर्मणि जागरूकः ॥ कौसोललाटनयनानलविस्फुलिंगवार्तावशे

पा. परिण०

८

चितपुरत्रितयोमहेत्रः॥१४॥रतिः॥अंबात्याहितमातितं॥यत्वंउपरशुर्जेतव्यः॥कामःअसुनःपरिजनप
रिमाणोर्मतोपिमखभुजःकार्यमिच्छति॥तदात्मव्ययेनापिकर्तुमुद्युजे॥महेन्द्रः॥संमोहनेतवशरेसंहितमात्रे
गिरीद्रकन्यायाः॥मुखमतिमुदितविलासंविशोकयतिमुग्धधृतिरीशः॥१५॥तदीषत्करेस्मिन्नेर्थभक्ता
नकिंचिदपिशंकनीयं॥कामः॥त्यजामिस्वामिकार्यायप्राणान्प्रियतमामपि॥अशःशरीरममलंलभते
धनुषंगिणः॥१६॥तद्यथादिष्टंस्वामिनातथाकरिष्यामि॥महेन्द्रोब्रह्मस्वतिश्चहस्तमुद्यम्य॥अस्तस्वस्थय
नंतवाधमस्तांसयाशिषामाशिषस्त्वरक्षंतुयत्राश्वतेस्तुविपुलंलोकत्रयेदीव्यतु॥शौर्यंलज्जयोरिदंभवतात्
पुंस्वानुपुंस्वोदयं॥किंचोद्योगमिमंसमर्थतुनःस्वच्छंदचेष्टाविधिः॥१७॥कामःरतिवसंताभ्यांसहशंकमानेनि
ष्क्रांतः॥महेन्द्रः॥गुरोविरिचादेशादतु रूपमस्माभिरेतावदनुष्ठितं॥कार्यसिद्धोभगवतीनियतिरेवप्रभ
वति॥ब्रह्म॥अहमपिप्रस्तुतकार्यसिद्धयेकुलदेवतायाःप्रार्थयितुंगमिष्यामि॥इतिनिष्क्रांताःसर्वे

नरचितनीयमनधिकानंदसुंदरमनादिनिधनमनंजनमगुणाक्रियमात्मानमवाह्येनचक्षुषासाक्षात्कुर्वतः
समुपसंहताखिलद्वैतकलनाविकल्पस्यस्वतंत्रकर्तुश्चराचरगुरोभगवतश्चंद्रमोलेःकिंचदृशीकरणं
गोरीपरिचरणं॥ब्रह्म॥मघवन्नूनान्ययुवतिसामान्यमेनामन्येथाः॥अतः॥आसेचनकतनुश्रीरंतःकर
णस्यकिमपिसंवन्नं॥सारबलुगिरिराजस्तलासंमोहनमस्त्रमेवपुष्पयोः॥६॥महेन्द्रः॥सहर्षं॥पुष्पे
रित्यपोद्घातेनस्मारितोस्मि॥सएवतयोगिर्गिरिजागित्रायोर्घटनेपटीयानिति॥ब्रह्म॥सहर्षं॥त्रैलोक्य
रासेनेदक्षातावकीमतिस्तुर्जिता॥शांतिकंषोष्टिकंकर्तुंशक्तानःकेवलमतिः॥७॥यतोमदीयापिबुद्धि
रिमांतर्कपदवीनावृतीणा॥तदविलंबितमेवसमाह्वयतांकामः॥महेन्द्रः॥मंडपद्वारंविष्य॥कःकोत्रभो॥प्रविश्यदेवनदीं
प्रामिन्नयमस्मि॥महेन्द्रः॥देवनंदिनाह्वयतांमृदितिकामः॥देवनं॥तथेतिनिष्क्रांतः॥ततःप्रविशतिरतिवसंताभ्यांकामः॥
कामः॥सखेवसंतकिमकांउस्वामीमहेन्द्रःसमाह्वयति॥वसंतः॥एवमन्ये॥आर्द्रांपरावकलुषीकृतयाकयाचिद

निदेशादन्वचरं ॥ महे ० ॥ ततस्ततः ॥ नारदः ॥ तत्र स्थाप्याश्रमसमीपमासाद्य कामो वसंतमभिहितवान् ॥ महे ॥ कथमिति ॥ नार०
 ॥ सखे त्वयास्मिन्निहिमवदुयकं टकानने विजंभितव्यमिति ॥ म० ॥ सकिं कृतवान् ॥ नार० ॥ वाचालयन् अथ कुलनिधनप्रियाणा
 मंकूरयन्मलयमारुतकंदलानि ॥ सरयुः प्रसूनविशिरवस्यसुजावलेपे संवर्धयन्मधुरजंभतकाननेषु ॥ २ ॥ महे ० ॥ ततः २ ॥
 दत्तप्रियाभिर्बहुमानपूर्वमासाद्य चूतासवमन्यपुष्टः ॥ आमोदिभिः पंचमरागभेदैः प्राबोधयन् च शरावलेपं ॥ ३ ॥ महे ० ॥ ततः २
 ॥ नारदः ॥ आधूय चंदनतरुनुत्तमनद्यास्तरंगमालिङ्ग्य ॥ आदाय कमलसौरभमंकुरितो मलयशैलपवमानः ॥ ४ ॥ महे ० ॥ ततः २ ॥
 नार० ॥ आदाय चापमधिरापितषट्पदज्यंतस्मिन्निमालयमुपेयुषि पंचबाणे ॥ वेलातिलंघिकिमपि प्रणयातिरेकाद्द्वंद्वानि
 लोल्यमभजंतविमोहितानि ॥ ५ ॥ महे ० ॥ ततः २ ॥ ना० ॥ किं बहुना ॥ तस्मिन्नेन निवसतामनु तटमुल्लंघ्यैर्यमर्यादां ॥ अबला
 रुनिम्नगानामासीदतिरागसिंधुरुद्वेलः ॥ ६ ॥ महे ० ॥ एवं सकलजनविकारिणि प्रवृत्तौ कंकृतवान् कामः ॥ नार० ॥ सकामो
 रस्यावसंतं न चान्वीयमानो महति देवदारुखंडमंडपेतरक्ष्मन्मर्मनिर्मतायामहिमशिलावेदिकायामासीनमंतर्मुखनिहित
 चित्तवृत्तिमभ्यंतरपवननिरोधनिरोधनिश्चलाननं नासाग्रनिहितपक्ष्माण्यक्षीणिधारयंतमपरमिव निस्तरंगमंबुधितमं

दुशोरवरमपश्यत् ॥ महे ३ ॥ ततः २ ॥ ना० ततो भगवानपि नीललोहितः प्रतीचावलोकनेन नम्रप्रत्यंचमात्मानमपरोक्षीकृत्य
 शिथिलितपर्यंकबंधनः प्रणिधानात्तु व्यरंसीत् ॥ म० ॥ ततः २ ॥ नारदः ॥ सकामस्तद्वर्तनेन करतलविधृतकार्मुकः कर्तव्यमपर
 मजानन्क्षणमालिखितइव भयादतिष्ठत् ॥ म० ॥ ततः २ ॥ ना० ॥ अत्रांतरे हरमुपासितुमभ्ययासीद्वासंतिकप्रसवकल्पितमंड
 नश्रीः ॥ शृंगारवीरतपसामधिदेवते वसाकं सरवीभिरवनीधरराजकन्या ॥ ६ ॥ महे ० ॥ ततः २ ॥ नारदः ॥ ततः सकामो लब्ध्वा व
 लंबइव समाश्वस्य दृष्टिप्रतीपप्रविहारेण पाश्चात्यभागमाश्रित्य समयं प्रतीक्ष्य स्थितवान् ॥ म० ॥ ततः २ ॥ ना० ॥ पार्वती च
 सुरवोपविष्टमष्टमूर्तिमष्टांगस्पृष्टमूर्तिरवंदिष्ट ॥ म० ॥ ततः २ ॥ अनुदूपरमणमादयेति तामाशिषावर्धयदर्धचंद्रमो
 लिः ॥ म० ॥ ततः २ ॥ ना० ॥ ततः क्षणेन तस्मिन् नयमेवावसरइतिकामः कार्मुके समाधतसंमोहनं बाणं ॥ म० ॥ ततः २ ॥ ना०
 ॥ तदनुसुगपदीशः पार्वतीवल्लपक्षोस्मितविकारितगंडे प्राहिणोल्लोचनानि ॥ म० ॥ ततः २ ॥ नार० ॥ पुलकि

पार्थ-

३०

तत्तनुरंतर्भाविमावेदयंतीदरमुदितमुखेवेंडुः सा च सत्री उमस्त्वात् ॥७॥ म० ॥ ततः २ ॥ ना० ॥ ततो भगवानंतःकरणविक्रियांत
पोबलेन संयंम्य तत्कारणाय विषग्विलोचना निव्यापारितवान् ॥ महे० ततः २ ॥ ना० ॥ आरादपत्रपदधिसंहितमोहनास्त्रं
कृत्वा वितं स पदकालिपतकार्मुकज्यं ॥ आकुंचितैकपदमंचितपूर्वकायलक्ष्मीकृतात्मवपुषं मदनं महे० ॥ ८ ॥ म० ॥ सभयं ॥
अवशिष्टं च कथ्यतां ॥ ना० ॥ तदनु प्रकुपितस्य शूलिनः फालविलोचना दुजं भज्यात्मावलीजटा लोमासलास
इव कालानलो वह्निः ॥ म० सनिर्वेदं ॥ किं मतः परं निवेद्यते ॥ ना० ॥ तेन पुरारेर्नयनेन मदनः पुरोडाशतां नीतः ॥ म० ॥
मूर्च्छति ना० ॥ समाश्च सयति ॥ म० ॥ आश्वास्य ॥ हा भुवनरमणीयपुष्पबाणसकलजनानंदन पुरंदरस्यार्थं त्यक्तजीवितो
सि ॥ बृहस्प० ॥ मधवन्माविषीद ॥ भवितव्यतावलीयसीतदारतां ॥ म० ॥ रतिः किं कृतवती ॥ ना० ॥ रतिरपि मोहं प्राप्ता ॥ म०

प० ना०

३०

पार्वतीपरिणये द्वितीयोऽंकः ॥ २ ॥ ॥ ततः प्रविशति महेन्द्रो बृहस्पतिश्च ॥ महेन्द्रः ॥ गुरो किं नाम कामः किं नाम
बाणसंधानेन खंडपरशुं वशीकुर्यात् ॥ आहो स्वित् संवर्त समयदिनकरदुष्प्रदस्य मुनिमीक्षितुमशक्तवन्निवर्तत ॥
अथ वा कोपांधकारिचेतसात्मकं न फालनयनपावकस्य पुरोडाशतां नीयत ॥ कथं भविष्यतीति न जाने ॥ वामाक्षि
स्पंदनं सूचयित्वा सारां किं ॥ अदक्षिणमिदं चक्षुः स्फुरितैः शंसती वमे ॥ देवकार्यविधाता यज्जाग्रतो वामतां वि
धेः ॥ १ ॥ बृह० ॥ प्रतिहतममंगलं २ ॥ मधवन्नेन न निर्मितेनैजाप्यते वत्तां तेन केन विदागंतव्यमिति ॥ ततः प्रवि
शति नारदः ॥ नारदः ॥ मधवदादेशेन स्थाण्वाश्रमंगत्वा तत्र स्य मुदंतं विज्ञाय समागतोऽस्मि ॥ तदेनमुपसृत्य नि
वेदयिष्यामि ॥ तत्र स्य मखिलमुदंतमिति परिक्लामति ॥ महेन्द्रः ॥ विलोक्य ॥ अयमेव महती वल्लभो मुनिरु
पसर्पति ॥ तदासनमुपनीयतां ॥ बृह० ॥ आसनमुपनयति ॥ नारदः ॥ उपविशति ॥ महेन्द्रः ॥ अंजलिं बध्वा
भगवन्कथय भद्रमभद्रं वादिविषदामभिलषितं ॥ नारदः ॥ सर्वमादितः प्रभृति कथयामि श्रूयतां ॥ महेन्द्रः ॥
अवहितोऽस्मि ॥ नारदः ॥ तथा देवकार्या यत्र स्थितं कंदर्पतिरस्करिण्या विख्यातत्रयवत्तांतजिज्ञायात्

दायमूर्च्छासुकुलितेक्षणः॥ नीतानितांतवास्तव्यादौरी हिमवतोऽग्रहं॥ १२॥ महें॥ भगवन्नारदश्रुतं श्रोत
 व्यं किमतः परंप्रपद्यसे॥ नारदः॥ पुनरि मं वृत्तांतं सत्यलोकवतिनिचतुर्मुखाय निवेदयितुं गमिष्यामीति नि
 श्क्रांतः॥ ततः प्रविशति रंभा॥ रंभा॥ कुबेरभुवनान्निवृत्तमानाया ओषधिप्रस्थनगरे आकर्णितो वृत्तांतः
 तं स्वामिने विज्ञापयामि॥ इति परिक्रामति॥ महें॥ विलोक्य॥ संचारिणी ववल्ली विद्युल्लतिकेव चापलोन्मुक्ता
 मोहनकलेव मूर्त्ती काखिदियं कमलपत्राक्षी॥ १३॥ निरूप्य॥ रंभा रवत्वियं॥ रंभा उपसृत्य॥ जयतु भर्ता
 महेंद्रः॥ रंभे कुत आगम्यते भवत्या॥ रंभा॥ कुबेरभुवनात्॥ किमस्ति तत्रापूर्वो वृत्तांतः॥ रंभा॥ नीललो
 हितस्य भालाग्नि कालज्वालाया कथावशेषितः काम इति सर्वो भणति॥ अन्यच्च किमपि ओषधिप्र
 स्थनगरे॥ महेंद्रः॥ किंतदन्यत्॥ रंभा॥ मन्मथदाहेन भग्न मनोरथा पार्वती परमेश्वरमेव पतिमभिलषं
 ती कठिणे स्तपश्चरणे रात्मन अभिलाषं पूरयितुमिच्छति॥ महें॥ किमुक्तमस्मिन्नर्थे माता पितृभ्यां॥ रंभा
 मेनया देव्या एवं भणितं॥ महेंद्रः॥ किमिति॥ रंभा॥ परुषस्तपो विशेषस्तव पुरनरंगं शिरीषसकुमारं॥

व्यवसितमेतत्कठिनं पार्वतिदुष्करमिति प्रतिभाति॥ १४॥ महें॥ किमुक्तं हिमवता॥ रंभा॥ अस्यनुमतं ते
 न॥ महें॥ रंभे साधीयां समुदंतमानीतवती गच्छत्वं समुचितनियोगकरणाय॥ रंभा तथेति निष्क्राता॥
 नैपथ्ये॥ वैतालिकः॥ आधूय प्रणयं विवस्वति गते दे शांतरे पद्मिनी सोढुं तस्य वियोगमक्षमत्तया
 म्नायत्सरोजानना॥ संध्यावल्कलिनी द्विरेफपरिषदुद्राक्षमात्मावती तस्यापि स्पर्हयेव संप्रतितपः स
 क्ता सनात्तस्यते॥ १५॥ महें॥ आकर्ण्य॥ वयमपि संध्यां बंधितुं साधयामः॥ इति निष्क्राताः सर्वे पा
 र्वतीपरिणये तृतीयोक्तः॥ ॥ ततः प्रविशति गृहीतविग्रहो नंदी॥ नदी॥ आज्ञप्तोऽस्मि भगवतानीललो
 हितेन॥ यथा॥ नंदिनमन्मथदाहेन भग्न मनोरथा पार्वतीमं निबन्धनेन भावेन महांतं नियममनुतिष्ठं
 ती गौरी शिखरनाम्नि पितुः॥ शिखरे तपश्चरति॥ तपस्यं स्यात्तस्या व्यतीतो बहुतिथिः कालः॥ तद्वा
 स्तत्र गत्वा गृहीतमुनिवेषः कीदृशो वा तस्या नियमः कीदृशो वा भिलाषबंध इति तत्सर्वं योजया विज
 यथोर्मुखेन विदित्वा पुनरागच्छति॥ तत्प्रभोर्नियोगमनुतिष्ठामीति परिक्रामन्॥ विमर्श्य॥ प्रह

१२

तिकठिणानिखलुस्त्रीणांचेतांसि। तथाहि। एताशिरीषसुकुमारशरीरयष्टिश्चांडीकेवलनयनोत्सवमावहन्ती॥ संचेतुमि
च्छतिशिलाकठिणेः शरीरेः संपादितान्यपितपांसितपोधनानां॥ १॥ अथिच। चोत्तेयाकिलहंसतूलनयनेनिद्रातिसा
स्थंडिलेवस्तेयामृदुलंदुकूलमबलागृह्णातिसावत्कलं॥ यावाचंदनपंकलेपशिशिरेधारागृहेवर्ततेपंचानामुदितो
प्राणाहुतभुजांसामध्यमासेवते॥ २॥ ततः प्रविशतः कुसुमावचयमाचरंत्यो सरयोजयाविजये। जया। हलावि
जएतव। चरणेकिदमदाएगोरीएमणोरहक. प. दुमोकदाफलंदंसइ. सहि॥ हलाविजयेतपश्चरणेरुतमस्यागौर्या
मनोरथकत्यदुमः कदाफलंदर्शयिष्यति॥ विजया॥ हलाजएतदहम. महदाहपरिसहि. सहि॥ विजयेतथामुन
थदाहपुरुषहृदयोनिष्करुणतायाः प्रथमनिर्देशानभूतः परमेश्वरोयदाआईहृदयोनिविष्यतितदाफलंदर्शयि
ष्यति॥ इतिपुष्पावचयमाचरतः। नंदी। इमेखलुतस्याः प्रियसरयोजयाविजये॥ यावदुपसर्पामि॥ तथाकरिति।
जया। ह॥ हलाममपुष्पकरंडकंपूरितंपुष्पेस्तवपुनः कथं॥ विज. सहि॥ ममपुनरर्थंपूरितंअवशिष्टंपूरयिष्यामि॥

पुष्पकरंडं विलोक्य

किंकृतवान्वसंतः॥ नारदः॥ मोहंप्राप्तः सरवावसंतोपि॥ महें॥ मूर्धितोरतिवसंतोकिमनुष्ठतां॥ नारदः॥ प्रथ
माश्वस्तेनमधुनाकथंकथंचित्संज्ञांलंभितारतिः पुरतः परुषपवनविकीर्यमाणपांसुपटलंभसितमयंपुरुषा
कतिंपरुकरंगमालिङ्ग्य॥ गुरुतरशोकोपहताकुररीवप्रियविद्योगमापन्ना॥ अक्रिंददार्तनादंबाष्यस्त्रपितो
न्नतस्तनीबाला॥ ९॥ महें॥ ततः २ नारदः॥ तदनुहानाथेतिबहुविलपंतीरतिमाश्वास्यदाकाशवाणी॥
यथा॥ मुंचशोकमिरुकामवल्लभेत्तंधिताजगतिकेनकल्पना॥ उड्विष्यतिपुनश्चतेपतिः पार्वतीपरिण
येपिनाकिनः॥ १०॥ इति॥ महेंद्रः॥ समाश्वास्य॥ सहर्षमिव॥ भग्नोमनोरथोमपुनरंकुरितुंकिंलायमु
चुंके॥ दावाग्निलीटशेषस्तरिवधाराधरेणसंसिक्तः॥ ११॥ बह॥ मधवन्सत्येववेहायसीवाणी॥
सर्वथाकामः पुनरुड्विष्यति॥ महें॥ ततः २ नारदः॥ कथंचित्प्रत्याश्वस्तारतिनश्तासासमानदुःखे
नमधुनानिजभवनं॥ महें॥ कामंकथावशेषंरुत्वाकालकंठः किमकरोत्॥ नारदः॥ स्त्रीसन्निकर्षपरिजि
हीर्षयासहभूतगणेनभूतपतिरंतर्धानमकरोत्॥ महें॥ किंकृतवतीपार्वती॥ नारदः॥ आगत्यदोभ्यामा

रंतापातुरावर्तते ॥ ५ ॥ नंदी ॥ एवं प्रबलवज्ज्वारासापश्चात्किं कृतवती ॥ उभे ॥ पश्चात्किं मय्युपायमपश्यंतीत
 पश्चरणेः परमेश्वरं अभिमुखीकर्तुं प्रवृत्ता ततस्तीव्र नियमं कुरुते ॥ नंदी ॥ तत्किं मनेन संदिग्ध फलेन दुर्लभ
 प्रार्थनानिर्वंधेन ॥ देवेष्वियं कं विद नुरुपं वरं रणीयतां ॥ अयं पुनः खंड परशुरगणीरेव वीतरागाणां ॥ तद्
 धिमुपदिशतां भवस्यो सरस्यो ॥ जया ॥ भगवन्नेतदा वयोः प्रियसरस्य व्यवसितं ॥ यथा परमेश्वरमेव पतित
 भयं ॥ अन्यथा त्रेव शिरवरे कठिणे स्तपश्चरणेर्विलीना भवेयमिति ॥ नंदी आत्मगतं ॥ श्रुतं श्रोतव्यमिमं व
 तांतं नीललोहिताय निवेदयामि ॥ प्रकाशं ॥ भद्रं यथा गतं गमिष्याम इति निष्क्रान्तः ॥ जया ॥ आवां प्रियसरस्यः पूजा
 पुष्पाणि उपहरावः ॥ इति निष्क्रान्ते विष्कंभकः ॥ ततः प्रविशति नेष्टिकभूमिकावले बीशंकरः ॥ आत्मानं निर्वर्ण्य ॥ पर्या
 प्रयं भूमिका पार्वती प्रतारयितुं ॥ तथा हि ॥ अंसेरुणा जिनश्रीस्त्रिगुणविरविता मेखलाश्रीणि भागे पाणावापाठदं
 शेभसितविरचितं पुंड्रकं फालदेरो ॥ दर्भैः क्षिप्तं पवित्रं श्रवसि पारिणमन्मानतुंगी विशंगी मौलोपंक्तिर्जटा

नां जपकल्यार्थमिदं स्फाटिकं च प्रकोष्ठे ॥ ६ ॥ विचिंत्य ॥ यत्सामन्मथमोहनास्त्रसमये सापत्रयाचारुणा वलेण
 स्मितफुल्लगंडफलकं ब्रीडा विलोलेक्षणं ॥ उन्मीलितपुलकांकुरं स्थितवती प्राप्ते वरुपांतरं ॥ तन्वीत सुनरय
 चेतसि मम प्रादुर्भवसंजसा ॥ ७ ॥ तदिदानीमेव गाढतरतरणिकिरणपरिक्लृप्तामिव मेदिनी मेघः कठिण
 तपोविशेषतप्तमभ्युपपत्स्ये ॥ यद्येवं जया विजयाभ्यां निवेदितो भावबंधः ॥ तस्याः नंदिना मस्य मर्पितस्तदे
 वात्मानं मपराकर्तुं मिवावधारयामि ॥ इति सविनयं परिक्रामति ॥ ततः प्रविशति जया विजयाभ्यामन्वा
 स्यमाना तपस्यंती पार्वती ॥ २ ॥ वामाक्षि स्पंदनं सूचयित्वा ॥ हस्तासरस्यो ॥ आनंदबाष्पशिशिरमकार
 णं स्फुरतिलोचनं वामं ॥ मम मंदभागिन्या जायते एतस्याद्य किं नु फले ॥ ८ ॥ जया ॥ प्रियसरि वपार्वतिस्त्री
 णां वामाक्षि स्पंदनं पुरुषाणां दक्षिणाक्षि चलनं शकुनमिति पौराणिकाः फणंति ॥ तथा मन्मथदाहनिष्करु
 णोपि परमेश्वरः ॥ कस्यापि मुनेर्मुखेन त्वामनुग्रहीष्यति ॥ पार्वती ॥ सत्यं भवतु प्रियसरस्यः वचनं ॥ शं

पा.प.ग.

१४

करः पार्वती दृष्ट्वा ॥ केदंतपः कठोरं केदं सुकुमारमंगमबलायाः ॥ दिवसः कुत्र धनोष्मा कुत्र पुनः कमलको
मल्लान्वांद्वा ॥ ९ ॥ अहो महत्तपः के रामनुभवति मामुद्दिश्य मंजुभाषिणी ॥ जया विलोक्य ॥ हलापार्व
तिगृहीतलनुरिव अप्रतिमसखः युवाकोपिमहापुरुष इतो मुख आगच्छति ॥ पार्वती ॥ आगतानामतिथी
नां युवाभ्यामर्चनाकर्तव्या ॥ अहंपुनर्यथापूर्वं नियमेतिष्ठामि ॥ इति मौनमवलंबते ॥ शंकरः निर्वर्ण्य ॥ आभा
तिवल्कलवती पांडुक्षामामदीयविरहेण ॥ प्रतिपत्कलेवचांद्वा संध्याशकलेन संवीता ॥ १० ॥ इति समी
पमुपसर्पति ॥ जया विजये ॥ विष्टरमुपनयतः ॥ शंकरः उपविश्य मार्गरेवेदं नाटयति ॥ पार्वती ॥ सरयौ
विलोकयति ॥ सरयौ वर्णिनं तालवृंतेन वीजयतः ॥ शंकरः हस्तमुद्यम्य गतः श्रमोऽस्माकमनन्यस्ता
मान्येन भवतीनां सौजन्येन ॥ उभे सविनयं ॥ कुत आगच्छति महापुरुषः ॥ शंकरः ॥ अद्य केलासा
दागम्यते ॥ जया ॥ यद्येवमर्घ्यं प्रतिगृह्णातु महापुरुषः ॥ शंकरः तथेत्यर्घ्यं प्रक्षिप्य ग्रहं रूपयित्वा ॥

१४

इति पुष्पकरं उपूरयति ॥ नंदी उपसृत्या ॥ भद्रं भवतीभ्यां ॥ जया विजये ॥ भगवं नृवंदामहे ॥ नंदी केयुवां ॥ किं निमि
त्तं वा पुष्पावचयमाचरथः ॥ उभे ॥ आवां हि मवतः कन्यकायाः पार्वत्याः प्रिय सरयौ तपश्चरण नियम स्थितायास्त
स्यादेव पूजा पुष्पाणि अवचिनुवः ॥ नंदी ॥ किं निमित्तं वा तपस्तस्याः ॥ जया ॥ अनुरूपं वरं त्वभेयमिति ॥ नंदी
को सा वनुरूपो वरः ॥ जया ॥ यं किल भणंति वेदानित्य युवानं पुराण पुरुषं च ॥ यः किल धरते नित्यमीश्वरशब्दं
च चंद्रलेखं च ॥ ३ ॥ एषानो प्रिय सरवी तमेव परमेश्वरं पतिमभिलषंती महेंद्रप्रमुखान् लोकपालान् अवमस्य
तपश्चरणं कुरुते ॥ किं व ॥ मन्मथदाहप्रभृतिपितृग्रहं प्रविश्य बलवदुत्कंठिता आसीत् ॥ नंदी तत्कथमुच्य
तां ॥ जया ॥ पांडुक्षामशरीराश्रयिनिमद्ददनसरोरुहा ॥ शीर्णा पार्वती पात्यापश्रुपतेर्विरहग्रीष्मेण ॥ ४ ॥ नंदी
ततः कथमासीद्वा प्रिय सरवी ॥ जया ॥ अतः परं शृणु ॥ चंद्रं वारयते चंद्रनादिपवनस्पर्शनं संमन्यते शय्यां प
ल्लवकाल्यतां न सहते चंद्रातपं निंदते ॥ नो वा पद्मपत्माशानिर्मितस्तनप्रावारं क्षमतसानीहारशिलातले शृणुप

ख्यंतिसर्वजनाःस्तस्मिन्मोक्षवशांमतिस्तवसुचिंब्रूतिकिंब्रूमेहे॥१२॥अन्यच्च॥जगत्रयीलोचनवा
 लचंद्रिकाकुलस्थरत्नंभवतीक्ष्णभूषतः॥क्षुत्तिवासाःपितृकानेनेवसन्नमंगलाचाररतिस्त्रिलोचनः॥१३॥
 पार्वतीकणोपिधाय॥शान्तंपापं॥शंकरः॥यद्येवंतेमनसिदृष्टतरोनिश्चयः॥विधुंतुदंवाइमसीयदिका
 मयतेकला॥वरंरणीताइवतीसंप्रत्येवपिनाकिनं॥१४॥पार्वती॥मुखवेवर्ष्यरूपयित्वा॥यंरवतुकुर्वे
 तिनियमाःसकलाअपिमोतिनानमस्कारं॥तंगिरिशंनिंदंतीकिन्नुतवजिह्वानभवतिनिभिन्ना॥१५॥
 हलासरिमहापुरुषनिंदाकारिणंपापयादकूतादकूष्ठग्वतां॥एषपुनर्ब्रह्मिणाईश्वरनिंदनिरंकुवशमुखःतदन्यतअ
 पसरावः॥इतिविस्त्रसमानचत्कलमन्यतःपरावर्तते॥शं॥स्वरूपंप्रकाश्ये॥परिणाहिरत्नयुगलंकुशमवल्लभं
 क्षमेतकिंगिरिजे॥तवहस्तदानचतुरस्तपसाहिकृतोयमदस्मिदासजनः॥१६॥इतिपार्वत्याहस्तमवलंबते॥

पा०॥समयविस्मयप्रहर्षे॥पुलकिततनुःप्रस्थिन्नगंडीप्रतिमृढानिष्ठति॥सन्निहितपरमेश्वरोऽस्माकंसर्वैर्मपरिणामेन॥शं॥
 आविश्रमाबुकणिकामंगलतांगादमंकुरसुलकां॥आमंडितपयोधरामालिङ्ग्यकृतीभवाभ्यहंगिरिजे॥१७॥तदिमांगंध
 र्वेणविद्यवाहेनपाणेकर्तुमभिलषामि॥जया॥भगवंन्अस्माकंप्रार्थनात्वयाकर्तव्या॥यथोक्ताचलचक्रवर्तिन
 स्तातस्यहिमवतःग्रहंनिमित्तविवाहकार्योपस्थस्त्वंप्रतीष्टा॥शंकरः॥सन्निवेदं॥आत्मगतं॥इतःपरंकथ
 मिमांवर्तिष्ये॥प्रकाशं॥भवतुलोकयात्रानजहातव्या॥जया॥पंचदिवसमंतरेयथाविवाहमंगलंभवि
 ष्यतितथाकरोतु॥शंकरः॥त्रिचतुरदिवसाभ्यंतरइतिवक्तव्यं॥तथाहि॥क्षणमपिविरहेममप्रियायाः
 कलयतिकल्पसहस्रकोटिसाध्यं॥कतिपयदिवप्रयोगमेनंकथमिवहंतसहिष्यतेमनोमे॥१८॥इ
 तिपार्वत्याहस्तमुं वति॥जया॥वयंगणामोविवाहमंगलंसेवादयितुं॥शंकरः॥तथाक्रियतां॥वयम
 पिसप्तऋषीन्विवाहमंगलायप्रेषयितुंगमिष्यामः॥इतिनिष्क्रान्ताःसर्वेपार्वतीपरिणयेवतुर्थोक्तः॥१९॥

पा-परि-ना

१६

ततः प्रविशतिकंजुकी २॥ आशुप्रोस्मि सकलकुलाचलचक्रवतिनाहिमवता ॥ यथा शिलाधरपूर्वेद्युरेव
परमेश्वरप्रहिताः सारुंधतीकाः सप्तर्षयः समागत्य लब्धवरायाः दिनमिदं विवाहमंगलयोग्यमकल्पय
न् ॥ तद्भवता चोषधिप्रसूवा सिनः पौराः पुरं परिष्क्रियतामिति नियोक्तव्या इति ॥ तत्प्रभोर्नियोगमनुति
ष्ठामि ॥ इति परिक्रम्य सर्वतो वलोक्त्य ॥ भोः भोः पौराः सन्नह्यंतां विचित्राः प्रतिभवनमिह श्रेणयस्तारणा
नामुन्नम्यतां समंताद्गगनतल्लिहः केतनानां पताकाः ॥ संसिध्यंतां पदीरइव भरितजले वीथयो मुक्त
पुष्पाः संप्राप्तो सावुमायाः परिणयदिवसो विश्वमंगल्यहेतुः ॥ १ ॥ आकाशे ॥ किंब्रूथ ॥ भगवन्नात्मा गवसर्व
मस्माभिर्द्विगुणमाचरितमिति ॥ सर्वतो निर्वर्ण्य सहर्षं ॥ अहो अस्मदादेशात्प्रागेव प्रवृत्तमहोत्सवं नगरं ॥ त
थाहि ॥ एषा चंदनमालिका विरचिता चूतप्रवालेर्नवैः रंभास्तंभपरिष्कृतेषु भवनद्वारेषु संलक्ष्यते ॥ आभंडं
ध्वनयः कणोति मुरजामूर्च्छंति तंत्रीरवाः सिंजानैर्मणिभूषणेस्तत इतो नृत्यंति वारांगनाः ॥ २ ॥ इति श्र

१६

भद्रे एकं प्रष्टुमभिलषामो भवत्यो ॥ जया ॥ पुच्छिदो महापुरिखो ॥ पृच्छतु महापुरुषः ॥ शं ॥ कस्येयं दुहिता के भवत्यो किं निमित्तं
वा कठोरेतपसि वर्तते ॥ ज ॥ एसाणोपि असही हिमवद ॥ एषान ॥ प्रियसरवी हिमवतः कन्यका पार्वती नाम धेया आवाम
प्यस्याः प्रियसरयो जया विजये अनुरूपवरलाभनिमि ० तंचास्यास्तपश्चरणं ॥ शं ॥ जन्मान्ववाये प्रथमस्य धातुः पितागरी
थान्गिरिसार्वभौमः ॥ वपुर्मनोहारिवचश्चरम्यं पदं च लोकादति लोकमस्याः ॥ ३३ ॥ तत्किमनया प्रार्थनीयो वरश्चिलोक्त्या
॥ ज ॥ अस्तिकोपि महापुरुषः ॥ शं ॥ कोसावाप्तसोभाग्यविशेषदुग्धः कठिनहृदयः ॥ ज ॥ महापुरिसुणाहिदाव ॥ महापु
रुषश्चणुतावतू ॥ जं किल मणंति वे आइति पठित्वा ॥ तमेव परमेश्वरमभिलषंती आवयोः प्रियसरवीतयोनियममनुतिष्ठति
॥ शं ॥ पार्वती प्रतिभद्रे अपिसत्यमेततू ॥ पार्व ॥ मोनमुन्नम्य ॥ महापुस्मि अस्या चक्षितं सरवीप्यांतथामेमनोरथः ॥ शं
॥ आत्मगतं ॥ इदानीमात्मनिंदनेरपि अविचालितमस्याः परीक्ष्यते ॥ प्रकाशं ॥ हस्ततालं प्रहस्य ॥ आलेपो भसितं वि
भूषितमहिर्वासः पितृणां वने वेतालाः परिचारकाः प्रतिदिनं वृत्तिश्च भिक्षामयी ॥ इत्थं यस्य भूभेतराणि चरितान्या

शिला०॥ स्वामिनवधार्यतां॥ भूपंकेरुहकर्णिकायिततनुर्मेरुः सुराणां प्रियो यो क्रीभूतभुजं राजकष
 णस्त्रिगंधोपलोमंदरः॥ विंध्यो व्योमनिभानुमालपदवीजं पारुष्टंगवलिः साकं संप्रतिगंधमादन
 मुखे स्वांद्रुमभ्यागतः॥ ७॥ हिम०॥ अथ केलासः किं करोति॥ शिला०॥ स्वामिन् सरवलुजामात्रप
 क्षरः तेनैव सार्धमागमिष्यति॥ हिमा०॥ युज्यते॥ अथ विश्वावसुप्रभृतयः आगता गंधर्वाः॥
 शिला०॥ आलोचपाणयः सर्वगंधर्वाः सा प्ररोगणाः॥ उपवीणयितुं प्राप्ता मानयंतस्तवोत्सवं॥ हिमा०
 आगताः किमस्मरसः सार्धममरेः॥ शिला०॥ विद्युद्वती वितानव्यतिकरसुषुमां व्योम्नि विस्तारयंत्यः
 को स्यानीतो सत्त्वानां श्रियमिव नयनौर्दिश्युः खेदं शंयंत्यः॥ ज्योत्स्ना लक्ष्मी दिवापि स्मितरुचिर्विसेरे विष
 गुप्तादयंत्यः सर्वाः स्वर्वा रयोषाः समममरगणेशगता प्रीतयेनः॥ ८॥ हिमा०॥ शिलाधरयद्येवमंतः
 पुरंगत्वा॥ भगवान्कुलरुधां कोशिकी पुरस्कृत्य समागताभिरभूरोभिर्वत्सा पार्वती सम्यगलं
 क्रियतामिति अभिधत्तां॥ अलं क्रिया प्रकारं च कोशिकी समागत्य गुप्तमाचष्ट॥ किंच आगतनां

वधूनां गिरीणां साद्युता मोतत्र भवता संविधातव्याम कलल्लोकवस्तु संभारः॥ शिला०॥ यथादिष्टं स्वामिना
 तथा सर्वं संपादयिष्यामि इति निष्क्रान्तः॥ प्रविश्य नारदः॥ प्राङ् मया यदुपक्रांतं कार्यं गुरु दिवौ कसौ जं
 तराय मति क्रम्यतस्त्रिं सध्यति संप्रतं॥ ९॥ इति पक्रम्यावलोक्य॥ अयमध्यास्ते विवाहमंष्टपं हिम
 वान् तदेनमुपसर्पामि॥ हिमा०॥ विलोक्य॥ अये नारदः॥ अंजलिं बध्नाति॥ नारदः॥ हिमवन्तश्रु
 दयः खलु तत्र भवतः॥ हिमा०॥ भवदुपक्षिप्तस्य फलमिदं बीजस्य इत्यासनमुपनयति॥ नारदः
 उपविशति॥ ततः प्रविशति कोशिकी॥ पार्वत्याः परिकर्म प्रकारं निर्दिशति॥ कोशिकी॥ उप
 विशति॥ हिमा०॥ किमलं कृतावत्सा॥ कोशि०॥ भगवन्कथयामि सर्वं श्रूयतां॥ हिमा०॥ अवहि
 तोस्मि॥ कोशिकी॥ असमग्रभूषणायोस्तनुत्तरकोशे यवासधारिण्याः॥ आलिप्तमंगमखिलं तैलेन
 सुगंधिना तस्याः॥ १०॥ हिमा०॥ ततः कोशिकी॥ मणिपीठवर्तिनीतां मंगलशंखेषु मंत्रेषु॥ अं
 भोभिरमरनद्याः सखिजनो विहितमज्जनं व्यतनोत्॥ ११॥ हिमा०॥ ततः कोशिकी मंगलमज्जन

पा.प.ना.

१८

विशदाकर्पूरक्षोदपांडुरक्षोम ॥ सास्वच्छजलधोताद्योरिवशरदिंदुचंद्रिकोद्रेदा ॥ १२ ॥ हिमा ॥ ततः
को ॥ चरणकमलंतदीर्घांशावात्मातपेनसंबलितं ॥ अध्यास्तभंगमात्मावलिभिर्मणिरवचितनूपुरया
जात ॥ १३ ॥ हि ॥ ततः २ को ॥ बध्नामणिमयकांचितस्याः परिणाहशालिनिनितंबे ॥ पंक्तिरिवसारसा
नांस्तरसरितः पुलिनमंडले ॥ १४ ॥ हि ॥ ततः को ॥ वरतरंगापरिणधाकुचकलशेकुंकुमारुणेत
स्याः ॥ सिंदुरितेकरिपतेः कुंभेनक्षत्रमालिव ॥ १५ ॥ हि ॥ ततः को ॥ कमनीयतानिवासः कर्णस्तस्याः
विविचित्रमणिभूषः ॥ सविधप्रसूनरत्नशंखनिधिंदुरतरमकरोत् ॥ १६ ॥ हि ॥ ततः को ॥ मुक्तातारंक
युगंप्रतिमुक्तं कपोलयोरस्याः ॥ मुखममलमिवानिषेवितुं मागतममरतांशुविंबयुगं ॥ १७ ॥ हिम ॥
ततः को ॥ आयामिनोस्तदक्ष्णोरंजनलेखाविधिंवित्तन्वत्याः ॥ पार्वत्याः प्रसाधिकायाः प्रापदपां
गंचिरेणविश्रम्य ॥ १८ ॥ हि ॥ ततः को ॥ तस्यात्कलादसीमिचंदनपंकेनमेनयातिरिवितं ॥ असि
लातपत्रतिलकं रेजेनंगस्यदरितिष्ठायं ॥ १९ ॥ हिम ॥ ततः को ॥ आंगुल्यलंबमस्याः कुंतलमंतर्वि

१८

उत्संपदागारवधूपरंपराभिः प्रादुर्भवत्यभिनवोजलदागमोयं ॥ उन्नद्धतोरणमणिप्रभयास्फुरंस्यासंजायतेवशत
मन्युरासनश्रीः ॥ ३ ॥ अन्यतश्चामूः ॥ धवलारुणमेचकेरपांगेरपिरामारचयंतिरंगवल्ली ॥ कुचयोर्युगलेनपू
र्णकुंभासुनस्तकानिवकुर्वतेमगाक्ष्यः ॥ ४ ॥ सर्वतोविलोक्य ॥ विशिष्टः सरभसमेषपोरलोकेविस्फूर्जक
नकरजः पिरांगदीप्तिः ॥ प्रत्यग्रधुमणिमयूरवजालशोभाभाधत्तेदिशिदिशिकुंकुमः परागः ॥ ५ ॥
तदिमंप्रवर्तमानंपुरपरिष्कारंप्रभवेनिवेदयामि ॥ ततः प्रविशतिविविक्तस्थानमधिवसनूहिमवान् २
पूर्वनारदसूचनेनमहताचंद्रार्धमणिर्जामातेत्यभवसुनस्तदनुत्संप्राप्तिराकांक्षिता ॥ लब्धासौतप
सामयादिनमिदंतस्याश्चवेवाहिकं जातंविध्वगणानतीत्यकृतिनामद्याहमग्रेसरः ॥ ६ ॥ शिलाधरः
उपसृत्यजयतुस्वामी ॥ हिमवान् ॥ शिलाधरकिंपुरपरिष्कारः प्रवर्तिताभवता ॥ शिला ॥ स्वामि
नूअस्मदीयोयमुत्सवइतिप्रत्येकंपोराणामभिमानः ॥ कथंपरिहीयतेपुरपरिष्कारः ॥ सर्वेदिगु
णमाचरितंपोरैः ॥ हिम ॥ शिलाधरकिंसर्वपर्वताः पार्वतीपरिग्रहमंगलंदुष्टमागताः ॥

अयंकलत्रपुरःसरः देवानां प्रोत्सारणाय ॥ तद्भवानर्घ्यपाणिः प्रत्युद्युतुर्भगवंतं इंदुशेखरं ॥ ततः प्रवि-
 शतिगृहीतविवाहोचितवेषः शंकरो देवलोकश्च ॥ शंकरः शार्ङ्गं प्रति ॥ अमरावतीमतिक्रम्य
 शोभते पुरमिदमोपधी प्रसृजं ॥ शाङ्ग ३ ॥ किं न परिहीयते महीधरमहीशानुमहेन्द्रः ॥ हि ॥ अर्घ्यपाणि
 रूपसर्पति ॥ शंकरः अवलोक्य ॥ अभ्युदयति मामन्वलाधिराजः तदाह नादवरुह्यास्यामः तथा
 करोति ॥ हि ॥ अवार्मणानामपि दूरमक्ष्यामकर्तृकाणां वचसामभूमिं ॥ जामातुश्च त्वब्धुमभुंगिरीशं
 किर्यति पुण्यानि मयारुतानि ॥ २४ ॥ इत्युपसर्पति ॥ शंकरो विनोक्त्य ॥ अतिगुरुचरणक्रमैर्वितन्वन्
 नवनमितोन्नमिति स्थलाभिवोर्वे ॥ विनयमुपदिशन्निवात्सभाजामयमुपसर्पति मामगाधिराजः
 ॥ २५ ॥ इत्यभिमुखमुपसर्पति ॥ हि ॥ अर्घ्यमुपहरति ॥ शंकरः ॥ सप्रणामं परिगृह्णाति ॥ हि ॥

सकृज्जामुखमवनमयति ॥ जामातरं पुरस्कृत्य हरिविरिंचिमुखाः परिक्रामंति ॥ २६ ॥ हिमवन्कुत्र
 वैवाहिको वेदिः ॥ हि ॥ इतश्चोभगवंतः ॥ सर्वे उपसर्पति ॥ २७ ॥ हिमवन्प्रत्यासन्नो भुवर्तः तदाह
 यतांदुहिता ॥ हि ॥ नेपथ्यामुखं परिचर्य ॥ वत्से इतश्च ॥ ततः प्रविशति जयाविजयाभ्यां सह
 पार्वती ॥ पार्वती ॥ अथ खलु मे मनोरथकल्पदुर्गमः फलं दर्शयति ॥ जयासस्मितं ॥ स्नापार्वती ईष
 त्तवाप्रियसरस्याविवावांजाते ॥ पार्वती सा स्त्रियं ॥ हविजये किमेषा भणति ॥ विजया ॥ हलापार्वती
 एषा सरसालापकुशलं दर्शयति ॥ इत्युपसर्पति ॥ ब्रह्मा शार्ङ्गं प्रति भगवंन् सर्वदेवाः सह
 भूतगणैर्यथास्ज्जनमुपविशंतु ॥ सर्वे तथा कुर्वन्ति ॥ अस्मत्पक्षाः कुलपर्वताश्च कैलासेन समं
 गमयाश्च मुपविशंतु ॥ कुलपर्वतास्तथा कुर्वन्ति ॥ शंकरः पार्वतीं विनोक्त्य ॥ आत्मगतं ॥ एषा
 विशेषरम्या विवाहवेषणमोहनेन ॥ दृशां प्रतिभाति मानसमेव मदनसहस्राणिकल्पयतीति वा ॥ २८
 ॥ शंकरवध्वासहास्यं विवाहवेदिकायां प्राङ्मुखो वतेशाः ॥ शंकरः ॥ पार्वत्या सह उपविश

पार्व.प.ना-

२०

ति॥आत्म०॥नंदितनयनचकोरानवनवलावण्यकोमुदीविसरा॥उत्कृतयतिमनोमेसेषा
जलधिंकलेवचांद्रमसी॥२६॥ब्र०॥अग्निमुखसमाधाय॥शंकरस्वदीयेनपाणिनापार्वत्याः
पाणिमवलंबस्व॥शंकरःतथाकरोति॥पार्वती॥पुलकोद्ग्रेदमभिनयति॥शं०आत्म०॥आभा
तिबालिकेयंपाणि-स्पर्शेनपुलकितावयवा॥अभिनववसंतसंगादाविर्मुकुलेवबालवृत्तलता
॥२७॥ब्रह्मावधूवरोपावकंप्रदक्षिणंकुरुतं॥उभौतथाकुरुतः॥पार्वतीशंकरमवलोकयति
शंकरःपार्वतीमवलोकयति॥पार्वतीदृष्टिंपरावर्तयति॥शंकरःआत्म०॥अवलोकनाय
लोलादृष्टिरियंमृगदृशोनिवर्त्तिमती॥गत्वाप्रतिप्रवाहंराजतिशफरीनिवर्तमानेव॥२८॥
ब्रह्म०॥पार्वत्याःपाणिनालाजांजलिंकारयति॥पार्व०धूमाक्रमेणवेककृव्यंनिरूपयति॥

२०

लीटमंदारं॥संयम्यचतुर्बंधंसारिजनस्तिमितनेत्रमास्तचिरं॥२९॥हि०॥ततः२को०॥अंगंभूषणनिकरोभूषयतिलेष
लोकिकोवादः॥अंगानिभूषणानांकामपिसूषमामजीजनत्तस्याः॥॥२३॥हि०॥यद्येवसम्यगलंरुतावत्सातन्दव
याःसंनिधिविशेषेणनेपथ्ये॥आभ्यमंदरंकंदराहतिचलक्षीरोददृशोदरसूज्ज्वलितमरंपराकलकलप्रोचंडयवै
तंडिकः॥निर्घोषैःकुलशैलगह्वरगुहारंभाणिवाचालयनरुदिव्यःकश्चनदुंदुभिःपरत्वरःसारोपमाहन्यते॥२२
सर्वसंभ्रममाकर्णयति॥पुनर्नेपथ्ये॥जंभारोभवपाश्वरतःपरिसंस्त्रायाहिलक्ष्मीपतेवेधःस्वस्ययनान्यधी
ष्टमुनयः॥प्रभूतरोद्रीमचंचंद्रार्कावपिचामरेविधुनतंछत्रीभवाहीश्वरप्रेष्टारुद्रणाःप्रयांतुपवनस्पंदस्वमंदो
दयः॥२३॥हि०॥भगवानारदकोयंदेवानामिवकोलाहलःश्रूयते॥नारद॥सकलजगदुत्पत्तिस्थितिप्रल
येरुद्धूषमाणमहिमाचराचरगुरुस्तेजामाताचटुलंविवाहवेषमास्थायसहदेवगणैरितएवाभिवर्तते॥

प्रविश्य बन्धपुरं ध्यः ॥ अन्योन्यं समशरीरयोरन्योन्यं प्ररूढं गाढं त्रेमणाः ॥ ज्योत्स्नानिशाकरयोर्युव
योर्भवतु कोप्यनुरागः ॥ इत्याद्राक्षतरोपणमाचरन्ती ॥ नारदः ॥ उत्थाय सांजलिबंधं ॥ भगवन् देवका
र्यहेतोः कृतापराधकंदर्पे पुनः गृहीतवपुषं पदकमलसेवनं च भगवन् अनुगृहीतां ॥ २० ॥ य
थारोचते तथा भवतु ॥ ततः प्रविशति रतिवसंताभ्यां सह पूर्वकायाधिकविग्रहः कामः ॥ मा
धुर्यसोरभतरंगितचापबाणः सरयुः करं समवलंब्य शनैरनंगः ॥ सर्वे विस्मयं रूपयंति ॥ हि
सहर्षं ॥ पुण्यैरेव पुरातनैर्भगवता देवेन विश्वात्मना पुत्री भूरिगुणावदातचरितापाणोगृहीता
मम ॥ देवानां मनोरथः परिणतः प्राप्या नवद्यं वपुर्लोकानंदकरं स्मरोपिनयनातिथ्यं विधत्ते पुनः ॥
समधिगतमनोस्थानानं किमतः परं प्रार्थनीयं ॥ तथा पीदमस्तु भरतवाक्यं ॥ पर्जन्यो वरिष्ठ
मिष्टं प्रदिशतु जगतो भद्रसंपादयित्री शश्वत्सस्यैः प्ररूढैर्भवतु पुत्रकितौ सर्वतो भूतधा

त्री ॥ वर्धंतां वीतविघ्नाः स्फुरदुपकृतयः संपदः सज्जनानां नित्यानंदो महेभ्यो निरतिशयस्वरवप्रा
प्तयेकल्यतां वः ॥ इति श्री पार्वती परिणयं नाम नारदके चतुर्थोऽंकः समाप्तः ॥ ४ ॥ ॥ ॥
शके १७९३ प्रजापतिनामसंवत्सरस्य श्रावण कृष्ण द्वादश्यां रवौ इदं प्रपार्वती परिणयना
टकं समाप्तिमगमत् ॥ शोकग्रामोपाह्वनीलकंठेन लिखितं ॥ भणेशीकरोपनामक नाराय
णदीक्षितस्येदं पुस्तकं ॥ स्वार्थं परोपकारार्थं च ॥ श्री पार्वती शंकरो प्रसन्नो भवताम् ॥

२२

४४
५इति
भट्टनाथप्रणीतम्४४
५

॥ पार्वतीपरिणयं नाम नाटकं समाप्तिमगमत् ॥

४४
५

X

२२

शं० आत्म० ॥ प्रस्विन्नगंडफलकायतपत्रलेखं धूमाभिषंगगलितां जनपाटलाक्षं ॥ म्लायद्वतंस
 कुसुमं मुखमायताक्ष्याः वित्तेममार्पयतिकामपिरागमुद्रां ॥ २९ ॥ ब्रह्० ॥ शंकरं प्रति ५ पार्वत्याः
 पादकमलपाणिभ्यामश्मानमारोपयतु भवान् ॥ शं० ॥ स्मयमानमुखस्तूष्णीमुपतिष्ठति ॥ कुल
 पर्वताः ससंरंभं ॥ भगवन् प्रमाणभूतेन पुरोधसाय दुष्यते तदनुष्ठीयतां ॥ भूतगणाः ससंरंभं
 कुलपर्वताः कथमिव नियम्यते त्रिभुवननियतानीललोहितः ॥ ब्रह्० ॥ सस्मितमुभयान्निवा
 र्य सकलजननियामिका स्वतः प्रमाणभूता श्रुतिरेव सम्यगित्यमभिदधाति ॥ तद्यथोक्तमनुष्ठीय
 तां ॥ शंकरः आकुंचिताभ्यां पाणिभ्यां पार्वत्याः पादकमलमश्मानमारोपयति ॥ ब्र० कर्मशेषं स
 मापयति ॥ शंकरः पार्वतीं च ॥ ब्रह्मस्यतिं परिणमतः ॥ ब्र० ॥ हस्तमुद्यम्य ॥ सकलजगतां सवित्रो
 रनन्यमस्तु वां प्रेमभुवनभयभंगदक्षो भवतु कुमारो पितारकध्वंसी ॥ ३० ॥ इत्यादिष्वं प्रयुक्ते ॥